

Autoreferat

1. Imię i nazwisko

Iwona Żuraszek-Ryś

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe lub artystyczne – z podaniem podmiotu nadającego stopień, roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej.

2006 – doktor nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa, Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, Wydział Filologii Polskiej i Klasycznej; tytuł rozprawy doktorskiej: *Toponimia powiatu zielonogórskiego*; promotor rozprawy: prof. dr hab. Bogdan Walczak, recenzenci: prof. dr hab. Aleksandra Belchnerowska, prof. dr hab. Irena Sarnowska-Giefing

1997 – magister filologii polskiej, Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Tadeusza Kotarbińskiego w Zielonej Górze, Instytut Filologii Polskiej; temat pracy magisterskiej: *Słownik normatywny nazw miejscowych województwa zielonogórskiego*; praca napisana pod kierunkiem prof. zw. dra hab. Edwarda Homy

Inne

2022 – dyplom ukończenia Studiów Podyplomowych Nauczania Języka Polskiego jako Obcego i Drugiego w Uniwersytecie Wrocławskim

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych lub artystycznych.

od 1.02.2007 do dziś – adiunkt w Instytucie Filologii Polskiej Uniwersytetu Zielonogórskiego

od 1.10.1999 do 31.01.2007 – asystent w Instytucie Filologii Polskiej Uniwersytetu Zielonogórskiego (do 2001 r. Wyższej Szkoły Pedagogicznej im. Tadeusza Kotarbińskiego w Zielonej Górze; Uniwersytet Zielonogórski powstał 1 września 2001 r. z połączenia Politechniki Zielonogórskiej i Wyższej Szkoły Pedagogicznej)

4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.).

a) tytuł osiągnięcia naukowego

monografia: *Między oryginalnością a konwencją. O leksyce powieści bałkańskich Teodora Tomasa Jeża*

- b) autor, rok wydania, tytuł, nazwa wydawnictwa, recenzent wydawniczy
Żuraszek-Ryś Iwona, 2025, *Między oryginalnością a konwencją. O leksyce powieści bałkańskich Teodora Tomasza Jeża*, Oficyna Wydawnicza Uniwersytetu Zielonogórskiego, recenzenci: prof. dr hab. Stanisław Borawski i dr hab. Danuta Kowalska, prof. UŁ
- c) omówienie celu naukowego ww. pracy i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania

Przedłożona do oceny monografia dotyczy leksyki powieści bałkańskich T.T. Jeża, a impulsem do podjęcia refleksji nad sposobami używania przez tego pisarza określonych środków językowych i ich przekształceniami w konkretnych tekstach i czasie (a więc nad tym, czy ta znaczna liczba utworów koresponduje z kreatywnością autorską, czy może skazuje autora na powtarzalność własnych wyborów leksykalnych) stała się obfitość prac, jaką po sobie pozostawił ten twórca. Podjęte w tej rozprawie rozważania miały na celu charakterystykę słownictwa dwunastu powieści bałkańskich (tekstów, tworzących spójną grupę pod względem tematycznym, stylowym czy przynależności gatunkowej, a więc stanowiących jednorodny przedmiot zestawień porównawczych), określenie preferencji autora w jej dobrze i przeobrażeń w jej użyciu w określonym czasie.

Teodor Tomasz Jeż należy do tych pisarzy, których dorobkiem literackim nie interesowało się dotąd zbyt wielu lingwistów. W obszarze studiów językoznawczych na szczególną uwagę zasługują przede wszystkim dwie monografie jemu poświęcone: *Język Teodora Tomasza Jeża (Zygmunta Miłkowskiego). Studium z dziejów języka polskiego XIX wieku* Witolda Doroszewskiego (Doroszewski 1949), a także *Słownictwo potoczne listów Zygmunta Miłkowskiego do Juliana Łukaszewskiego (1867-1895)* Stanisława Borawskiego (Borawski 2007).

Rozważania związane z językiem i stylem T.T. Jeża odnajdziemy także w mniejszych objętościowo pozycjach, dotyczących różnych zagadnień szczegółowych. Przykładem takiej publikacji jest *Słowniczek bałkańskich turcyzmów T.T. Jeża* Stanisława Stachowskiego (Stachowski 2000).

W nurt mniejszych objętościowo opracowań, dotyczących różnych zagadnień szczegółowych, związanych z językiem T.T. Jeża, wpisują się również artykuły: Stanisława Borawskiego (Borawski 2000 i 2004) oraz Iwony Żuraszek-Ryś (Żuraszek-Ryś 2017).

Drobne uwagi o pewnych cechach języka Jeża pojawiły się też w pracach badaczy języka, poświęconych innym różnorodnym kwestiom (np. Walczak 1993 i 2001).

Zainteresowania badawcze, dotyczące twórczości Jeża koncentrowały się dotychczas zatem na innej grupie tekstów (listy – S. Borawski) niż te, które są przedmiotem opisu w monografii mojego autorstwa. Badacze stawiali w centrum analiz zazwyczaj też inne zjawiska językowe. W. Doroszewski przedstawionym w swojej pracy rozważaniom nad językiem konkretnego autora nadał rangę dokumentu odzwierciedlającego m.in. pełny obraz słowotwórstwa polskiego XIX w. Z kolei S. Stachowski skupił się na rejestracji leksyki pochodzenia tureckiego w powieściach bałkańskich, ale nie objęła ona wszystkich użytych przez pisarza wyrazów.

Niniejsza praca jest oparta na innym materiale badawczym i w ramach innego gatunku tekstu niż do tej pory analizowane. Ponadto dotyczy ona leksyki, służącej do budowania świata przedstawionego powieści historycznych (zwłaszcza słownictwo egzystencjalne), osadzonych na Bałkanach (m.in. turcyzmy). Podjęcie zaniedbanego dotychczas zakresu twórczości niezwykle poczytnego w swoich czasach pisarza miało na celu wypełnienie dostrzeżonej luki badawczej.

Rozprawa składa się zasadniczo z trzech części. W pierwszej zaprezentowano m.in. cele badawcze, stan badań nad językiem pisarzy, a zwłaszcza nad twórczością T.T. Jeża, podstawę materiałową pracy oraz jej zaplecze metodologiczne. W części pierwszej zwrócono ponadto uwagę na uwarunkowania tekstowe badanych utworów, m.in. doświadczenia życiowe pisarza, jego podróże po Turcji i Bałkanach, zaangażowanie polityczne czy wkład w rozwój polskiej powieści historycznej.

Część druga rozprawy objęła charakterystykę kwantytatywną leksyki analizowanych powieści. Przystępując do badania zagadnienia konwencjonalnego i oryginalnego użycia słownictwa w powieściach bałkańskich Jeża, należało bowiem najpierw przyjrzeć się parametrom statystycznym, odnoszącym się do poszczególnych tekstów. Punktem wyjścia postanowiono zatem uczynić określone ilościowe ustalenia, dotyczące bogactwa słownikowego badanych powieści (wielkość słownika, wskaźniki ilościowego bogactwa słownictwa, średnia częstość hasła, wskaźnik oryginalności słownictwa, wskaźnik stereotypowości słownictwa), koncentracji tekstu, częstości użycia leksemów i słowofrom reprezentujących określone części mowy. Taki sposób analizy był podyktowany tym, że wskaźniki statystyczne stanowią sygnały określonych

zjawisk jakościowych, a uzyskane dane liczbowe traktuje się jako czynnik uściślający wnioski interpretacyjne.

Ostatni fragment tej części dotyczył porównania osiągniętych wyników z danymi uzyskanymi przez S. Borawskiego w zakresie listów (Borawski 2007). Celem analizy konfrontatywnej leksyki powieści bałkańskich ze słownictwem, pochodzącym z listów prywatnych Jeża, była odpowiedź na następujące pytania:

- Czy leksyka Jeża wyzyskana dla celów artystycznych jest taka sama co słownictwo użyte w korespondencji pomiędzy pisarzem a Julianem Łukaszewskim, czy może od niego odbiega?
- Czym są podyktowane ewentualne różnice między słownictwem analizowanych tekstów?

Ten fragment pracy miał zatem na celu wskazanie różnic i podobieństw w doborze słownictwa przez Jeża w różnych gatunkach.

Część trzecia rozprawy została natomiast poświęcona charakterystyce wybranych grup słownictwa: leksyce egzystencjalnej (grupie wyrazów o znaczeniach ogólnych, niezbędnych w długim tekście narracyjnym, świadomie upodobnianym zgodnie z zasadą mimesis do rzeczywistości pozaliterackiej) i tureyzmowi (obecny aż w dziesięciu podgrupach motywowanych semantycznie), czyli wyrazom koniecznym do kreacji świata przedstawionego powieści historycznych, osadzonych na Bałkanach.

Zarówno druga, jak i trzecia część pracy miały na celu określenie specyfiki zasobu leksykalnego poszczególnych powieści bałkańskich. Służyły one wskazaniu podobieństw i różnic w doborze słownictwa użytego przez Jeża w określonym czasie i gatunku, a zatem określeniu, w jakim stopniu korzystał on, pisząc kolejne utwory, z określonego zasobu leksykalnego, a w jakim go modyfikował.

Złożoność analizowanego materiału wymagała zastosowania różnych metod opisu. W monografii świadomie zatem zrezygnowałam z ograniczenia się tylko do jednej strategii badawczej i analizowane teksty poddałam obserwacji z wykorzystaniem różnych perspektyw metodologicznych.

Jedną z podstawowych technik zastosowanych w pracy była metoda statystyczna, przy której pomocy badaniu poddano cały wyodrębniony zespół tekstów jednego autora, a nie losowo wybraną próbę z obszernego korpusu materiałowego. Punktem wyjścia analizy słownictwa powieści bałkańskich stało się sporządzenie zestawień ilościowych leksyki konkretnego tekstu w postaci alfabetycznego rejestru haseł i wyrazów tekstowych z frekwencjami, opisem gramatycznym i lokalizacjami.

Opierając się na narzędziach statystycznych, dokonano także charakterystyki kwantytatywnej leksyki powieści bałkańskich T.T. Jeża, zwracając uwagę na bogactwo leksykalne badanych tekstów (wielkość słownika, średnią częstość hasła, ilościowe bogactwo słownictwa, jego oryginalność czy stereotypowość), koncentrację leksyki, klasy częstości badanego słownictwa, udział poszczególnych części mowy w słownikach i tekstach powieści. Otrzymane wyniki zestawiono ponadto z analizami statystycznymi słownictwa różnej proveniencji. Takie porównanie miało na celu określenie, czy badane utwory odbiegają zasadniczo pod względem bogactwa leksykalnego od innych tekstów artystycznych.

Szczegółowymi badaniami objęłam dwie klasy częstości słownictwa pełnoznacznego (wyrazy bardzo częste i bardzo rzadkie) oraz całość leksyki niepełnoznaczonej poszczególnych powieści bałkańskich. Mimo że kategoria bardzo częsta charakteryzuje się największym stopniem powtarzalności leksyki, to wydało mi się interesujące dokonanie oglądu tej grupy słownictwa ze względu na możliwość pozyskania informacji nie tylko o leksyce wymuszonej systemem gramatycznym, ale i o predylekcjach twórcy. Analiza form bardzo częstych miała zatem na celu wskazanie, w jakim stopniu wyrazy, należące do tej grupy, były powielane w kolejnych tekstach pisarza i czym to było podyktowane. Z kolei poddanie obserwacji leksyki rzadkiej miało dostarczyć wiedzy o upodobaniach i preferencjach autorskich i wskazać, w jakim stopniu Jeż wyzyskiwał nowe słownictwo, tworząc kolejne powieści bałkańskie, czy był zatem oryginalny i odznaczał się inwencją twórczą.

Dokładniejszemu oglądowi poddałam także wybrane grupy słownictwa – leksykę egzystencjalną i turczyzmy. Do ich analizy skorzystałam przede wszystkim z teorii pól semantycznych, wyodrębniając spośród leksyki egzystencjalnej następujące wyrazy: czas, człowiek, osoba, pewien/jeden, życie, żyć. Wśród turczyzmów wyróżniłam natomiast następujące pola semantyczne: słownictwo związane z organizacją administracji państwowej (określenia jednostek podziału terytorialnego, panujących, przedstawicieli tureckiej administracji oraz członków wyższych, niższych i średnich warstw społecznych, a także nazwy nadań, wynagrodzeń oraz danin i zobowiązań wobec państwa), leksykę odnoszącą się do sfery wojskowości (określenia funkcji i stopni wojskowych, nazwy jednostek wojskowych, broni, środków walki i uzbrojenia ochronnego oraz inne określenia związane z wojskowością), słownictwo religijne (określenia religii mahometańskiej i Boga, nazwy duchownych, zakonników, teologów i świąt religijnych, a także inne określenia związane ze sferą religijną), nazwy

ubrań (nazwy ogólne odzieży, czapek i okryć głowy, obuwia i okryć nóg, odzieży wierzchniej i jej elementów, spodni oraz akcesoriów), określenia dotyczące domu, stosunków pokrewieństwa (nazwy obejścia i części domu, wyposażenia wewnątrz oraz akcesoriów używanych w gospodarstwie domowym, a także określenia osób wywodzące się z nazw pokrewieństwa), nazwy potraw i napojów, słownictwo związane z organizacją miasta oraz mniejszych jednostek terytorialnych (nazwy części miasta oraz budowli i ich części), określenia koni, maści końskich oraz akcesoriów dla konia, leksykę nazywającą i opisującą formy obyczajowe oraz nazwy tkanin.

Przyjęte rozwiązania metodologiczne umożliwiły dostrzeżenie podobieństw i różnic w użyciu określonych rodzajów słownictwa w poszczególnych powieściach bałkańskich i wyodrębnienie tych leksemów, które wpływają na wartość stylistyczną poszczególnych powieści, pozwalając na formułowanie wniosków o sposobach użycia słownictwa przez pisarza w określonym typie wypowiedzi.

Na podstawie danych uzyskanych w oparciu o charakterystykę kwantytatywną stwierdzono zatem, że powieść *Szandor Kowacz*, rozpoczynająca cykl powieści bałkańskich, charakteryzuje się pod wieloma względami (m.in. wielkość słownika, w tym według udziału procentowego; średnia frekwencja hasła; ilościowe bogactwo oraz oryginalność słownictwa) lepszymi parametrami niż zestawiane z nią teksty. Utwór ten ma także znaczną liczbą leksemów rzadkich. Te wyniki korespondują z kształtowaniem się warsztatu pisarskiego Jeża. Ze względu na to, że jest to jego pierwszy utwór o tematyce bałkańskiej (pomimo pewnych wątpliwości z tym związanych), to praca pisarza nad tym tekstem nie podlegała takim tekstotwórczym operacjom automatyzacyjnym jak w przypadku kolejnych tekstów.

Powieść *W zaraniu* cechuje się z kolei małym bogactwem słownikowym i mniejszym zróżnicowaniem leksyki w stosunku do porównywanych utworów. Zwraca również uwagę większy w tym tekście udział procentowy czasowników niż rzeczowników oraz największe nasycenie zaimkami spośród wszystkich analizowanych powieści. Uzyskane wyniki świadczą o większej dialogowości tego utworu w stosunku do pozostałych.

Zaobserwowano również, że większość powieści charakteryzuje się koncentracją typową dla tekstów pisanych. Wysoka wartość tego wskaźnika wskazuje na zbliżoną pozycję tych utworów do tekstów języka mówionego i jest świadectwem gawędziarskiego usposobienia ich autora. O rozmownym charakterze wypowiedzi Jeża świadczy także na przykład szablonowe użycie przez niego liczebników (typowe dla

JK

tekstów mówionych użycie liczebnika jeden w znaczeniu ‘pewien’) oraz powtarzanie pewnych form językowych.

W wyniku analizy leksyki pełnoznaczej i niepełnoznaczej, a także egzystencjalnej oraz turcyzmów ustalono, że Jeż posługiwał się nie tylko określonym zasobem słownictwa, lecz także go wzbogacał, wprowadzając nowe jednostki i modyfikując używane wcześniej.

Największe podobieństwo w użyciu leksyki pełnoznaczej zanotowano w obrębie zaimków, co może świadczyć o ich standardowym, charakterystycznym dla prozy artystycznej wyzyskaniu. Największe różnice w zakresie użycia leksyki pełnoznaczej zaobserwowano natomiast w obrębie przymiotników i rzeczowników, czyli kategoriach najbardziej nośnych semantycznie, służących m.in. opisaniu przedstawianej rzeczywistości, określeniu cech postaci i rzeczy.

Jeśli chodzi natomiast o użycie leksyki funkcjonalnej, to analiza wykazała, że Jeż, tworząc kolejne powieści, korzystał z bardzo podobnego repertuaru środków językowych. Najmniejsze podobieństwo w zakresie użycia leksyki niepełnoznaczej zaobserwowano w obrębie partykuł.

Wszystkie z kolei omówione wyrazy, które zostały zaliczone do leksyki egzystencjalnej, były używane przez pisarza dość często, ale ich udział procentowy w tekstach wskazuje, że nie były wyzyskiwane przez niego w takim samym stopniu. Najrzadziej były one używane w znaczeniu przenośnym lub w znaczeniach wyspecjalizowanych, np. *czas*, *osoba* jako terminy gramatyczne. Podobne spostrzeżenia nasunęły się w związku z obserwacją postaci fleksyjnych analizowanych wyrazów w poszczególnych powieściach. Niektóre formy zostały odnotowane we wszystkich tekstach, a niektóre – tylko w jednym czy kilku. Znaczna frekwencja określonych postaci była podyktowana różnymi względami. Niektóre formy są na przykład charakterystyczne dla kilku przypadków. Ponadto częstsze użycie określonych postaci fleksyjnych mogło także wynikać z ich zastosowania w związkach frazeologicznych, przy czym zwrócono uwagę, że w powieściach bałkańskich nierzadko były one poddawane modyfikacjom. W przypadku zatem połączeń luźniejszych można było zaobserwować znaczny zakres wymienności składników.

Również podczas obserwacji leksyki pochodzenia tureckiego dało się zauważyć zarówno wyrazy używane przez pisarza bardzo często, wskazujące na jego predylekcje do określonej leksyki, jak i takie, które zostały odnotowane jednostkowo. Spośród turcyzmów użytych przez pisarza najliczniejszą grupę stanowi słownictwo, dotyczące

organizacji administracji państwowej, do którego należy zaliczyć m.in. określenia jednostek podziału terytorialnego, miana panujących, przedstawicieli tureckiej administracji, członków niższych warstw społecznych, a także nazwy danin i zobowiązań wobec państwa.

Do jednej z najliczniejszych grup wyrazów pochodzenia tureckiego w analizowanych tekstach należy także leksyka militarna. Jej użycie było podyktowane przede wszystkim przynależnością gatunkową powieści oraz poruszaną tematyką. Badane teksty to bowiem w większości powieści historyczne, opisujące zmagania wojenne podbitych przez Turcję narodów.

Ze względu na to, że bohaterowie powieści reprezentowali różne wyznania, to pojawiło się też w badanych tekstach słownictwo, odnoszące się do sfery religijnej.

Aby precyzyjnie oddać charakter bohaterów czy ich wygląd, autor sięgnął również po orientalne nazwy wywodzące się z terminologii pokrewieństwa, a także po określenia ubiorów wykonanych z rozmaitych tkanin – w tym także takich, których miana wskazują na ich wschodnie pochodzenie. Nazwy tkanin wykorzystywane były nie tylko przy opisie strojów, lecz również elementów wyposażenia wnętrz.

Obok tego rodzaju leksyki często pojawiały się także określenia przedmiotów codziennego użytku, sprzętów domowych, a także nazwy części gospodarstwa i budynków mieszkalnych.

W celu charakterystyki miejsca akcji i podkreślenia kulturowej specyfiki opisywanych regionów, wśród analizowanych turcyzmów znalazło się także słownictwo, odnoszące się do organizacji przestrzennej miast i mniejszych jednostek terytorialnych, jak również wyrazy opisujące obyczaje i formy życia społecznego.

Znaczną grupę wyrazów proveniencji tureckiej w badanych tekstach tworzyły ponadto nazwy potraw i napojów, a także słownictwo związane z końmi – ich rasami, umaszczeniem oraz uprzężą.

W każdym z wyodrębnionych pól leksykalnych wskazano zarówno leksykę używaną przez pisarza bardzo często, jak i taką, która pojawiała się sporadycznie czy jednostkowo.

Porównując natomiast leksykę powieści bałkańskich z językiem użytym w prywatnej korespondencji pisarza do Juliana Łukaszewskiego, zauważono, że choć między leksyką tekstów literackich a listami dostrzegalne są różnice – zwłaszcza w zakresie leksyki pełnoznaczej – to jednak słownictwo funkcjonalne i niepełnoznacze wykazuje znaczną zbieżność. Można tłumaczyć to zapewne tym, że oba gatunki dotyczą

odmiany pisanej. Ponadto w przypadku beletrystyki oglądowi poddano tylko leksykę najczęstszą, a zatem tę kategorię, która charakteryzuje się dużą powtarzalnością słownictwa.

Na podstawie przeprowadzonych analiz leksyki powieści bałkańskich Jeża sformułowano także wnioski, dotyczące konwencjonalnego lub oryginalnego użycia przez niego słownictwa. Automatyzm w wyborze przez Jeża określonych form językowych wiązał się głównie z koniecznością uwzględnienia przed wszystkim reguł gramatycznych polszczyzny, wymogów gatunkowych i tekstowych powieści historycznych. Skłonność pisarza do stosowania określonych konstrukcji językowych, typowych sformułowań była również podyktowana podjęciem podobnych motywów i wątków w porównywanych tekstach. W leksyce analizowanych utworów nie mogło zatem zabraknąć turcyzmów, umożliwiających oddanie odmienności opisywanych krajów, narodów.

W powieściach widoczne są także przejawy swobody i inwencji językowej Jeża, wynikające z dostosowywania przez niego słownictwa do opisywanych realiów historycznych i geograficznych, dbałości o stylistyczną różnorodność używanych wyrazów i wyrażeń, użycia wyrazów nacechowanych czy słownictwa w znaczeniach niestandardowych, wyspecjalizowanych.

W moim przekonaniu niniejsza rozprawa z uwagi m.in. na odmienny materiał analiz i sposób jego opisu w stosunku do prowadzonych dotąd badań nad językiem T.T. Jeża stanowi uzupełnienie istniejącej luki badawczej w zakresie poznania idiolektu jednego z bardziej płodnych pisarzy XIX wieku i należy ją traktować jako wkład w dyscyplinę językoznawstwa. Należy ponadto dodać, że efektem badań jest niemal kompletna baza leksykalna, stanowiąca fundament słownika języka autora.

Mimo że rozważania nad leksyką XIX wieku są prowadzone już od dawna i stały się podstawą wielu publikacji, to należy zauważyć, że przeprowadzona analiza leksyki powieści bałkańskich T.T. Jeża zarysowała kilka perspektyw badawczych. Z uwagi na ujawnienie się podczas eksploracji tych utworów nowych jednostek leksykalnych należy założyć, że kolejne oglądy tekstów tego pisarza lub innych twórców mogą przyczynić się do poszerzenia leksykonu. Istnieje też potrzeba ponownego głębszego przyjrzenia się indywidualizmom językowym poszczególnych autorów, gdyż niektóre wyrazy przypisywane innym twórcom zostały wcześniej użyte przez Jeża. Zestawienia leksyki z powieści bałkańskich wykonane na potrzeby tego opracowania warto by porównać ze słownictwem innych utworów pisarza. Takie zestawienie mogłoby

dostarczyć informacji o podobieństwie i różnicach w doborze leksyki użytej przez pisarza w utworach nie o takiej samej, lecz odmiennej tematyce i jeszcze wzbogacić wiedzę, dotyczącą idiolektu tego autora. Ciekawym zajęciem badawczym mogłoby być również porównanie słownictwa analizowanych powieści Jeża z leksyką tekstów innego autorstwa, ale o podobnej tematyce i należących do tego samego gatunku. Taka konfrontacja mogłaby z kolei określić zasób leksykalny niezbędny pisarzom do realizacji analogicznych intencji treściowych oraz wskazać słownictwo motywowane ich indywidualnymi wyborami. Jestem przekonana, że podjęcie badań nad przedstawionymi powyżej kwestiami stwarzałoby uzasadnioną nadzieję na wzbogacenie wiedzy historycznojęzykowej w zakresie dziewiętnastowiecznej leksyki, a przedstawione w tej rozprawie zestawienia będą mogły posłużyć w przyszłości badaczom zajmującym się podobnymi zagadnieniami do różnorodnych opracowań i stanowić podstawę dalszych pogłębionych analiz.

Bibliografia:

- Borawski S., 2000, *Listy T.T. Jeża do dr. J. Łukaszewskiego. Między poetyką normatywną listu a nieregularną komunikacją w rozproszonej wspólnotce*, [w:] *Gatunki mowy i ich ewolucja, t. 1: Mowy piękno wielorakie*, red. D. Ostaszewska, Katowice, s. 291-301.
- Borawski S., 2004, *Spontaniczność i konwencja w etykietalnych formułach adresowych (na materiale listów Z. Miłkowskiego do J. Łukaszewskiego)*, [w:] *Gatunki mowy i ich ewolucja, t. 2: Tekst a gatunek*, red. D. Ostaszewska, Katowice, s. 93-104.
- Borawski S., 2007, *Słownictwo potoczne listów Zygmunta Miłkowskiego do Juliana Łukaszewskiego (1867-1895)*, Zielona Góra.
- Doroszewski W., 1949, *Język Teodora Tomasza Jeża (Zygmunta Miłkowskiego). Studium z dziejów języka polskiego XIX wieku*, Warszawa.
- Stachowski S., 2000, *Słowniczek bałkańskich turcyzmów T.T. Jeża*, „Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Jagiellońskiego. Prace Językoznawcze”, z. 120 (1241) s. 199-218.
- Walczak B., 1993, *Powieść XIX i XX wieku – zwierciadło przemian językowych doby nowopolskiej*, [w:] *Polska powieść XIX i XX wieku. Interpretacje – analizy – konteksty*, t. II, red. L. Ludorowski, Lublin, s. 145-155.
- Walczak B., 2001, *Jeszcze raz: polski kresowy dialekt literacki?*, [w:] *Studia nad polszczyzną kresową*, red. J. Rieger, Warszawa, t. X, s. 319-324.
- Żuraszek-Ryś, 2017, *Dialogi w „Narzeczonej harambaszy” T.T. Jeża – spontaniczność czy schematyzm*, [w:] *Zielonogórskie seminaria językoznawcze 2016: Zachowanie językowe – spontaniczność i automatyzm*, red. M. Hawrysz, M. Uździcka, A. Wojciechowska, Zielona Góra 2017, s. 311-322.

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych.

5.1. Publikacje przed doktoratem

Przed doktoratem opublikowałam w sumie 7 prac naukowych, w tym:

- 4 artykuły w czasopismach naukowych („Pro Libris”, „Przegląd Zachodniopomorski”, „Rocznik Lubuski” – 2 razy)
- 2 rozdziały w wydawnictwach zwartych (monografiach, podręcznikach, skryptach, publikacjach konferencyjnych w wydawnictwach książkowych)
- 1 artykuł w materiałach pokonferencyjnych

5.2. Publikacje po doktoracie

Od uzyskania stopnia doktora opublikowałam w sumie 54 prace naukowe, w tym:

- 3 monografie: *Nazwy miejscowe powiatu zielonogórskiego*, Zielona Góra 2009; *Nazwy terenowe i wodne z okolic Zielonej Góry*, Zielona Góra 2016; *Między oryginalnością a konwencją. O leksyce powieści bałkańskich Teodora Tomasa Jeża*, Zielona Góra 2025;
- 15 artykułów w czasopismach naukowych (Acta Universitatis Lodzianis. Folia Linguistica – 2, Filologia Polska. Roczniki Naukowe Uniwersytetu Zielonogórskiego – 1, Forum Lingwistyczne – 1 (jako współautorka), Poznańskie Spotkania Językoznawcze – 1, Poznańskie Studia Polonistyczne – 6, Problemy Słowianoznawstwa – 1, Rocznik Lubuski – 1, Roczniki Humanistyczne – 1, Slavia Occidentalis – 1);
- 33 rozdziały w wydawnictwach zwartych (monografiach, podręcznikach, skryptach, publikacjach konferencyjnych w wydawnictwach książkowych), w tym 1 współautorski.
- 3 materiały konferencyjne.

Pełna lista publikacji została zawarta w Załączniku 1.

Moja aktywność naukowo-badawcza dotyczy głównie trzech obszarów naukowych: onomastyki, historii języka polskiego oraz badań nad językiem pisarzy. Tą pierwszą sferą zainteresowałam się jeszcze w czasie studiów polonistycznych, przygotowując pod kierunkiem prof. zw. dra hab. Edwarda Homy pracę magisterską pt. *Słownik normatywny nazw miejscowych województwa zielonogórskiego*. Z moimi zainteresowaniami onomastycznymi jest związana również rozprawa doktorska, zatytułowana *Toponimia powiatu zielonogórskiego*. Po doktoracie kontynuowałam badania w tym obszarze nauki, a ich efektem jest 39 wydanych publikacji (w tym dwie

książki: *Nazwy miejscowe powiatu zielonogórskiego*, Zielona Góra 2009; *Nazwy terenowe i wodne z okolic Zielonej Góry*, Zielona Góra 2016).

W kręgu moich onomastycznych zainteresowań znalazła się przede wszystkim toponimia, zwłaszcza Zielonej Góry oraz regionu lubuskiego (zarówno nazwy miejscowe, jak i terenowe lądowe oraz wodne). Efektem tych dociekań naukowych są wspomniane 2 książki oraz 11 artykułów, które dotyczyły m.in. kształtowania się nazw miejscowych w regionie lubuskim (np. *O najstarszych nazwach miejscowych z okolic Zielonej Góry*; *O nazwach miejscowych dominium Żary*; *O sposobach germanizowania polskich nazw miejscowych w powiecie zielonogórskim*; *Ludność i nazwy miejscowe pogranicza śląsko-łużyckiego*), semantyki i struktury toponimów (np. *Nazwy analityczne w mikrotoponimii powiatu zielonogórskiego*; *Apelatywy w podstawie mikrotoponimów*; *Co o regionie mówią nazwy terenowe (na materiale z okolic Zielonej Góry)?*; *O nazwach lasów w powiecie zielonogórskim*; *O nazwach wodnych w powiecie zielonogórskim*), odmiany nazw miejscowych, a także sposobów tworzenia od nich niektórych form językowych (w tym wypadku nie tylko z okolicy Zielonej Góry) [np. *O odmianie i niektórych derywatach nazw miejscowych byłego województwa zielonogórskiego*; *Do Kargowej czy do Kargowy? O wątpliwościach związanych z odmianą nazw miejscowych (na podstawie pytań użytkowników języka kierowanych do Poradni Językowej PWN)*]. W opublikowanych pracach podczas analizy onimów uwzględniono różnorodne aspekty, m.in. lingwistyczny, historyczny, kulturowy czy społeczny.

Drugim obszarem badawczym z zakresu onomastyki chętnie przeze mnie eksplorowanym jest nazewnictwo miejskie, zwłaszcza Zielonej Góry (13 artykułów). W pracach, dotyczących zielonogórskich urbanonimów, poruszałam zagadnienia kształtowania się nazewnictwa miejskiego Zielonej Góry od czasów najdawniejszych po współczesne (np. *Kształtowanie się nazewnictwa miejskiego Zielonej Góry*; *Jak powstały nowe nazwy ulic w powojennej Zielonej Górze*), jego przemianowań spowodowanych względami politycznymi [np. *Dekomunizacja zielonogórskich urbanonimów*; *Względy etyczne dotyczące przemianowań urbanonimów spowodowanych dekomunizacją (na przykładzie zielonogórskich nazw)*], a także dokonałam opisu konkretnych typów nazw i ich podstaw (*Przyrodnicze nazwy zielonogórskich ulic*; *Lokalni patroni zielonogórskich urbanonimów*). Poza nazwami miejskimi Zielonej Góry zajęłam się także kwestią tendencji do ekonomiczności w urbanonimii (np. *Zjawisko ekonomii językowej w urbonimii*) oraz ustaleniem podstaw

wybranych nazw miejskich [np. *O nazwach ulic od imion świętych (na przykładzie wybranych miast Polski)*].

Podjęcie przeze mnie zagadnień z zakresu toponimii i urbanonimii, zwłaszcza w odniesieniu do Zielonej Góry i okolicy, było podyktowane przede wszystkim niewielką dotąd liczbą publikacji w tym zakresie i potrzebą wypełnienia dostrzeżonej luki badawczej.

Oprócz tych dwóch obszarów badawczych w kręgu moich zainteresowań znalazły się też antroponimy. Poza trzema artykułami, powstałymi głównie w związku z jubileuszami znanych polskich językoznawców (*O imieniu „Bogdan” słów kilka* – dedykowany prof. dr. hab. Bogdanowi Walczakowi; *O imieniu Stanisław słów kilka* – dedykowany prof. dr. hab. Stanisławowi Borawskiemu oraz *Jeszcze o imieniu Elżbieta słów kilka* – dedykowany prof. dr. hab. Elżbiecie Umińskiej-Tytoń), jestem autorką pracy dotyczącej względów estetycznych, którymi kierowali się rodzice przy wyborze imion dla swoich dzieci (*Względy estetyczne przy wyborze imion*). Zagadnienie to nie było dotąd szeroko omawiane w literaturze specjalistycznej.

Napisałam także 2 artykuły z zakresu onomastyki literackiej, związane z nazwami własnymi w powieści pt. *W zaraniu* T.T. Jeża (*Bułgarskie nazwy własne w powieści pt. „W zaraniu” T. T. Jeża; Nazwy własne w powieści „W zaraniu” Teodora Tomasza Jeża*). Podczas przygotowania tych tekstów miałam możliwość połączenia moich onomastycznych zainteresowań z zamiłowaniem do spuścizny literackiej T.T. Jeża.

Wśród moich prac, dotyczących onomastyki, znajdują się także opracowania, w których podjęłam rozważania nie tylko nad jednym typem nazw własnych, ale i nad różnorodnymi onimami (np. *Czy Łużyce są nam bliskie? O nazwach z członami „Łużyce”, „łużycki” i „Łużyczanin/Łużyczanka” we współczesnej polszczyźnie* – w tym opracowaniu pojawiły się przemyślenia dotyczące antroponimów, chrematonimów, toponimów, urbanonimów; *Nazewnicze przejawy „nowej” tożsamości. O roli onimów w oswojaniu przestrzeni miejskiej w powojennej Zielonej Górze i okolicy oraz Polonizacja a niemiecka przeszłość Zielonej Góry i okolicy. Nazwy świadectwem historii regionu* – w tych dwóch pracach odwołałam się do nazw miejscowych oraz toponimów miejskich). Tematyczność podjętych w tych tekstach badań ma w moim przekonaniu ściśle ukierunkowany charakter.

Jestem ponadto autorką dwóch opracowań, opisujących dokonania zielonogórskich badaczy w zakresie nazw własnych: *Nazwy własne Ziemi Lubuskiej*

jako przedmiot badań zielonogórskich językoznawców oraz Zagadnienia onomastyczne w dorobku zielonogórskich językoznawców.

Poza onomastyką drugi istotny obszar moich dociekań naukowo-badawczych stanowi historia języka polskiego. W dwóch pracach zajęłam się sposobami nominacji przedmiotów w dawnych inwentarzach (*Który to ornat? O sposobach nominacji ornatów w inwentarzach skarbcza archikatedralnego kościoła lwowskiego ormiańskiego; Pudełko Srebrne do Hołtyi bez przykrywadła. O sposobach określania przedmiotów w inwentarzach kościelnych*). Praca nad tym zagadnieniem umożliwiła mi połączenie moich onomastycznych i historycznych zainteresowań. Napisałam także dwa artykuły (*Język protokołów z posiedzeń Towarzystwa Polskich Rzemieślników w Zielonej Górze; Protokoły Towarzystwa Polskich Rzemieślników w Zielonej Górze jako uporządkowana relacja z zebrania*) poświęcone językowi przedwojennych protokołów Towarzystwa Polskich Rzemieślników w Zielonej Górze, w których mogłam pogodzić z kolei dociekania lingwistyczne z zamiłowaniem do regionu.

Jestem autorką także dwóch tekstów dotyczących nazw tkanin: *Nazwy tkanin wschodniego pochodzenia w osiemnastowiecznej polszczyźnie; Pol'ski nazvi tkanin u rukopisah XVIII st. (za materialami inventariv skarbnici Virmenskogo arhikafedral'nogo soboru u L'vovi)*. Te prace dotyczą kolejnej interesującej mnie tematyki – zapożyczeń (źródeł i kierunków zapożyczeń, ich procesu adaptacji do polszczyzny).

Wraz z dr Dorotą Szagun napisałyśmy też artykuł o związkach historii języka i glottodydaktyki, rozpatrując to zagadnienie z dwóch perspektyw: 1. teoretycznej – jako współistnienie dwóch odrębnych, choć powiązanych dziedzin badań, które posiadają własne cele, terminologię oraz metodologię, a zarazem czerpią wzajemnie z niektórych koncepcji i metodologii; 2. praktycznej – w kontekście zależności między wiedzą o rozwoju struktury i funkcjonowania języka a procesem nauczania i uczenia się języka polskiego jako obcego lub drugiego. Podjęcie tego zagadnienia było motywowane naszymi doświadczeniami, opartymi na nauczaniu przedmiotów z zakresu językoznawstwa diachronicznego i języka polskiego jako obcego.

Trzeci istotny obszar moich zainteresowań badawczych stanowi język pisarzy, zwłaszcza Teodora Tomasza Jeża, któremu poświęciłam monografię przedkładaną jako osiągnięcie habilitacyjne: *Między oryginalnością a konwencją. O leksyce powieści bałkańskich Teodora Tomasza Jeża*, oraz trzy artykuły: *Dialogi w „Narzeczonej Harambaszy” T.T. Jeża – spontaniczność czy schematyzm?; Latynizmy w powieściach*

bałkańskich T.T. Jeża; Leksem słowo w powieściach bałkańskich Teodora Tomasza Jeża). Dwa z nich (pierwszy i ostatni) są powiązane tematycznie z monografią. W pierwszym opracowaniu zajęłam się zagadnieniem spontaniczności i kreatywności w skonwencjonalizowanych zachowaniach językowych, a głównym celem badawczym uczyniłam odpowiedź na następujące pytania: Jak zostały skonstruowane dialogi w analizowanej powieści T.T. Jeża; Czy ich językowy kształt jest raczej wyrazem przestrzegania obowiązujących konwencji, czy może – swobody, kreatywności autorskiej?

Drugi z artykułów powiązanych z książką dotyczył natomiast sposobów użycia w powieściach bałkańskich wyrazu *słowo* i miał na celu określenia, w jakich znaczeniach i postaciach fleksyjnych występuje ta jednostka w badanych utworach, jakie tworzy w nich połączenia z innymi wyrazami i czy odbiegają one od form notowanych w dostępnych źródłach językowych. Zasygnalizowane w tych tekstach problemy badawcze zostały przeze mnie rozwinięte we wspomnianej monografii.

Artykuł, dotyczący słów proveniencji łacińskiej w powieściach bałkańskich T.T. Jeża, wpisuje się natomiast we wspomniane już wyżej moje zainteresowania wyrazami obcymi. Zwróciłam w nim uwagę n.in. na motywacje i sposoby użycia latynizmów przez pisarza, formy ich zapisu.

W kręgu moich zainteresowań naukowo-badawczych znalazł się poza idiolektem T.T. Jeża także język Jacka Komudy, któremu poświęciłam jeden artykuł. Opracowanie to dotyczy archaizmów stosowanych przez tego autora w zbiorze opowiadań pt. *Opowieści z Dzikich Pól (Archaizacja w „Opowieściach z Dzikich Pól” Jacka Komudy)*, a więc ich rodzajów i funkcji w tekście. Motywacją do podjęcia tej tematyki była niewielka dotąd liczba prac poświęconych tym środkom językowym w literaturze fantasy, w tym w prozie Jacka Komudy.

5.3. Konferencje

Udział w konferencjach stanowi ważną część mojej działalności naukowej. Od uzyskania stopnia doktora uczestniczyłam czynnie w 33 konferencjach, w tym w 7 konferencjach międzynarodowych (2 odbyły się w Ukrainie, a 5 w Polsce) i 26 ogólnopolskich (m.in. w Białymstoku, Bydgoszczy, Częstochowie, Gdańsku, Gnieźnie, Katowicach, Łodzi, Poznaniu, Wągrowcu, Zielonej Górze). Podczas tych wydarzeń naukowych wygłosiłam samodzielnie 32 referaty, a 1 – we współautorstwie. Profil

naukowy konferencji był ściśle związany z moimi zainteresowaniami naukowo-badawczymi.

Pełna lista konferencji, w których uczestniczyłam po uzyskaniu stopnia doktora, wraz z tytułami prezentowanych wystąpień znajduje się w Załączniku 2.

6. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

W dniach 1.08.2024-31.10.2024 odbyłam staż w Pracowni Dialektologicznej Uniwersytetu im. A. Mickiewicza w Poznaniu, którego celem było poszerzenie moich dotychczasowych kompetencji naukowo-badawczych o wiedzę i narzędzia wykorzystywane w badaniach terenowych.

Najpierw opiekunka mojego stażu – dr hab. Justyna Kobus zapoznała mnie z założeniami metodologicznymi badań języka wsi, zwłaszcza zasadami obowiązującymi w poznańskim środowisku dialektologicznym.

Po odbytym szkoleniu przystąpiłam do eksploracji terenowej, polegającej na przeprowadzeniu w oparciu o Kwestionariusz do AJKLW po 50 latach (badania powtórne) rozmów z mieszkańcami następujących miejscowości: Dąbrówka Wielkopolska, Nowe Kramsko, Podmokle Małe, Obra oraz Stare Kramsko, stanowiących punkty na mapach *Atlasu i kultury ludowej Wielkopolski*.

Materiał pozyskany w trakcie wywiadów był rejestrowany w postaci dźwiękowej. W ten sposób możliwe stało się zarchiwizowanie języka mieszkańców badanych wielkopolskich wsi (a zwłaszcza słownictwa z zakresu określonych pól leksykalnych).

Badania prowadziłam nie tylko samodzielnie, ale i pod nadzorem: opiekunki mojego stażu – dr hab. Justyny Kobus, oraz prof. dra hab. Jerzego Sierociuka.

Po dokonaniu nagrań zapoznałam się z obowiązującymi zasadami transkrypcji materiału gwarowego i przystąpiłam do opracowywania zgromadzonych źródeł. Ukończoną transkrypcję zestawiałam z danymi kartograficznymi, pochodzącymi z *Atlasu języka i kultury ludowej Wielkopolski*. Porównanie to pozwoliło dostrzec zmiany w języku mieszkańców wsi wielkopolskiej na przestrzeni kilkudziesięciu lat. Warto nadmienić, że o tempie, kierunku i specyfice przeobrażeń tego środowiska językowego badacze niewiele wciąż wiedzą.

Obserwacje poczynione podczas badań terenowych, a także w trakcie opracowywania zebranego materiału stały się podstawą przygotowanego przez mnie

artykułu, poświęconego nazwom stopni pokrewieństwa i powinowactwa rodzinnego używanych w gwarach zachodniej Wielkopolski, a także referatu wygłoszonego podczas XI Konferencji naukowej z cyklu *Język – obyczaj – wspólnota: Zmiana i trwanie w języku i tekście* (Zielona Góra-Kalsk 12-13 czerwca 2025 r., tytuł referatu: *Nazwy narzędzi, maszyn rolniczych i ich części w gwarach zachodniej Wielkopolski*). Planuję również napisać kolejne teksty w oparciu o ustalenia, wynikające z pracy terenowej.

Ponadto w dniach 4-10 listopada 2013 r. brałam udział wraz z Dyrektorem Instytutu Filologii Polskiej – dr hab. Marzanną Uździcką, prof. UZ, w wyjeździe do Lwowa, którego celem było nawiązanie kontaktów naukowo-dydaktycznych ze środowiskiem polonistycznym Uniwersytetu Lwowskiego. Podczas tego wyjazdu wygłosiłam referaty dla studentów i pracowników tamtejszej uczelni.

Uczestniczyłam też dwukrotnie (18-24 listopada 2013 r. oraz 22-26 czerwca 2015) w programie Erasmus w Instytucie Słowistycznym Uniwersytetu w Poczdamie. Podczas pobytu w Niemczech miałam wystąpienia dla studentów uczących się języka polskiego.

Wszystkie wyjazdy (zarówno do Lwowa, jak i do Poczdamu) okazały się ważnym doświadczeniem w mojej karierze zawodowej. Podczas nich udało mi się nawiązać osobiste kontakty naukowe, które przyczyniły się do podniesienia moich kompetencji dydaktyczno-naukowych (m.in. publikacja artykułów).

7. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę.

Oprócz pracy naukowej sporo czasu poświęcam też działalności dydaktycznej, starając się, aby moje zajęcia spełniały wysokie standardy, były interesujące dla studentów i poszerzały ich wiedzę. W ponad dwudziestopięcioletniej karierze zawodowej, od początku związanej z zielonogórką uczelnią, prowadziłam większość przedmiotów przewidzianych programem studiów polonistycznych, zarówno w zakresie językoznawstwa synchronicznego (przede wszystkim: gramatyka opisowa języka polskiego, kultura języka polskiego, leksykologia i leksykografia, stylistyka współczesna, tendencje rozwojowe współczesnej polszczyzny), jak i diachronicznego (w tym: historia języka polskiego, gramatyka historyczna języka polskiego, dzieje polszczyzny i jej odmian, warsztaty historyczno-językowe, język pisarzy dawnych, język staro-cerkiewno-słowiański). Ponadto ze względu na moje naukowe zainteresowania przekazywałam wiedzę z zakresu onomastyki, a zwłaszcza

nazewnictwa w regionie lubuskim (onomastyka, nazewnictwo Ziemi Lubuskiej na tle onomastyki ogólnopolskiej, gwary pogranicza z elementami onomastyki, nazwy własne w mediach). Z uwagi natomiast na doświadczenie zawodowe (po ukończeniu studiów przez dwa lata pracowałam w wydawnictwie uczelnianym) miałam zajęcia na specjalności edytorskiej (np. korekta edytorska, stylistyka wydawnicza, działalność edytorska i wydawnicza, edycja tekstu naukowego). Niektóre z wyżej wymienionych przedmiotów powierzono mi także na innych kierunkach (m.in. prawie, matematyce, obcych filologiach).

W roku 2022 ukończyłam na Uniwersytecie Wrocławskim Studia Podyplomowe Nauczania Języka Polskiego jako Obcego i Drugiego, a w 2024 – szkolenie TELC dla egzaminatorów z języka polskiego na poziomie B1-B2. Dzięki zdobytej wiedzy i umiejętnościom zaczęłam prowadzić w macierzystej placówce zajęcia na specjalności glottodydaktyka polonistyczna (m.in. kształcenie sprawności receptywnych), a także kursy języka polskiego dla cudzoziemców oraz kursy przygotowujące do państwowego egzaminu certyfikатовego z języka polskiego jako obcego oraz egzaminu TELC.

Do moich obowiązków należało też prowadzenie seminariów licencjackich i magisterskich. Pracę licencjacką pod moim kierunkiem napisały 4 studentki. Regularnie recenzuję także prace dyplomowe (zarówno licencjackie, jak i magisterskie). Byłam ponadto promotorem pomocniczym w przewodzie doktorskim Anny Karmowskiej, której dysertacja naukowa dotyczyła krajobrazu językowego polsko-czeskiego pogranicza w ujęciu ilościowym.

Oprócz pracy naukowej, działalności dydaktycznej wykonywałam także wiele obowiązków administracyjno-organizacyjnych. Kilka razy pełniłam funkcję opiekuna I roku studiów stacjonarnych pierwszego i drugiego stopnia (w 2007 i 2009), a także przygotowywałam materiały promujące Instytut Filologii Polskiej podczas Dni Otwartych (w 2008 i 2009). Byłam też sekretarzem rekrutacji na kierunku filologia polska (w 2007).

Od 1 października 2010 do 3 marca 2011 pełniłam w zastępstwie funkcję zastępcy dyrektora Instytutu Filologii Polskiej.

W latach 2008-2012 byłam członkiem Rady Instytutu Filologii Polskiej, a w latach 2016-2019 – Rady Wydziału Humanistycznego. Obecnie jestem członkiem dyscypliny językoznawstwo.

W roku 2013 dołączyłam do grona osób uczestniczących w projekcie NPRH nr 0063/FNiTP/H11/80/2011, w którym powierzono mi archiwizowanie zgromadzonych materiałów.

W ramach projektów „Program Solidarni z Ukrainą” (na podstawie BPS/UKR/2022/1/00098/U/00001 między UZ a Narodową Agencją Wymiany Akademickiej) oraz „Wsparcie obywateli Ukrainy w procesie aktywizacji zawodowej i integracji społecznej na terenie województwa lubuskiego” (w ramach konkursu Razem Możemy Więcej – Pierwsza Edycja Programu Aktywizacyjnego dla Cudzoziemców na lata 2022–2023) prowadziłam natomiast kursy nauczania języka polskiego jako obcego.

Jestem też od początku uruchomienia na Uniwersytecie Zielonogórskim egzaminów certyfikatowych z języka polskiego jako obcego (w listopadzie 2022 r.) oraz egzaminów TELC (w maju 2025 r.) członkiem komisji egzaminacyjnych.

W roku 2021 współuczestniczyłam w przygotowaniu w naszej jednostce opisu kryterium III – wpływu działalności naukowej na funkcjonowanie społeczeństwa i gospodarki pt. *Przeszłość i terażniejszość w języku polskim oraz literaturze polskiej* na potrzeby ówczesnej ewaluacji. Obecnie również pracuję w zespole przygotowującym taki opis do ewaluacji w 2025 r.

Ponadto byłam dwukrotnie sekretarzem w przewodzie doktorskim (mgra Jakuba Rawskiego oraz Jessiki Woźniak-Szaramy).

W ramach popularyzacji nauki i osiągnięć polskiej oraz zielonogórskiej polonistyki byłam trzykrotnie wyznaczona przez rektora UZ – prof. dra hab. T. Kuczyńskiego (w terminach 7-12.05.2013, 4-10.05.2014 oraz 19-25.04.2015) do opieki nad studentkami z Uniwersytetu Lwowskiego, organizując im zajęcia dydaktyczne, wycieczki edukacyjne po mieści i okolicy oraz spotkania z młodzieżą.

Jako formę popularyzacji nauki traktuję również coroczny udział (od 2015 r.) w organizacji wraz z pracownikami Instytutu Filologii Polskiej, będącymi jednocześnie członkami Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego, Dni Języka Ojczystego na UZ, których celem jest wzbogacenie młodzieży szkół podstawowych i średnich w wiedzę z zakresu polszczyzny, a także literatury polskiej. Moja działalność popularyzatorska polegała też na przygotowaniu wystąpień (np. wywiad dla radia Index – dotyczącego zmian nazw ulic w Zielonej Górze w związku z uchwaleniem tzw. ustawy dekomunizacyjnej, oraz wykłady o kształtowaniu się nazewnictwa miejskiego w Zielonej Górze w ramach inicjatywy od A do Z na UZ czy dla uczestników zajęć

fakultatywnych „Językowo-kulturowe aspekty pogranicza. Zielona Góra i Lubuskie” z Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu).

Od wielu lat staram się podnosić swoje kompetencje zawodowe, uczestnicząc w różnego rodzaju kursach i szkoleniach (np. językowych – z języka niemieckiego i angielskiego; dydaktycznych – wykorzystanie nowych technologii w dydaktyce akademickiej, jak przygotować dobrą prezentację, ocenianie prac pisemnych na poziomie B1 oraz C1). W 2010 r. otrzymałam Goethe-Zertifikat B2 z języka niemieckiego.

W 2017 r. odebrałam nagrodę indywidualną za osiągnięcia naukowe, przyznaną przez Rektora Uniwersytetu Zielonogórskiego.

Janusz Żurawski-Ryś

(podpis wnioskodawcy)